

Spomini na volitve poslancev v deželni zbor Kranjski.

I.

Ko je žetev pri kraju, obrača gospodar svoj pogled nazaj, kaj vse se je godilo med letom, da je letina izpadla dobra ali slaba.

Tudi izid volitev je nekako podoben dovršeni žetvi. Zato se spodobi ozir na to, kar se je godilo do 7., 10. in 14. dneva tega meseca, kako se je ljulika sejala med domačo pšenico, da z volitveno letino ne moremo po vse zadovoljni biti.

Kranjska dežela šteje nad 460.000 prebivalcev, med katerimi je le kakih 20.000 Nemcev (Kočevarjev in Weissenfelserjev), vsi drugi — razen trohice tujcev — so Slovenci, in vendar — deželni zbor Kranjski ima zdaj večino nemčursko, vsaj nemške je ne moremo imenovati, ker noben Kočevar ali Weissenfelser ne bo sedel v prihodnjem deželnem zboru. Ali ni to naturi nasprotna prikazen, prečudna uganjka, ki je drugače rešiti ne moremo, kakor s tem, da govorimo z besedami sv. pisma, po katerih je sovražnik „ljuliko sejal med pšenico.“

In kdo je pomagal tej prečudni prikazni?

Schmerlingov volilni red jej je prvi stvaril temelj, ki volilcem v kmečkih občinah, kateri zastopajo blizo 400.000 prebivalcev, dovoljuje voliti le 16 poslancev, 60.000 mestnim prebivalcem pa 8, in je tako imenovanemu „velikemu posestvu“, ki šteje le 117 glav, dal celih 10 sedežev v deželnem zboru, 2 sedeža pa kupčijski zbornici, kateri je po glasovitih volitvah pred 2 letoma oskrbel Vesteneck.

Tako so 12 nasprotnikom našim asekurirani sedeži v deželnem zboru. Če pa še pomislimo, kaj vse so počeli kolovodje nemčurski in njihovi lakaji pri volitvah kmečkih občin, mest in trgov, ni se čuditi, da se je zgodilo, da 440.000 Slovincem gospoduje zdaj kakih 20.000 Nemcev.

Da bi v zvezi z našimi iskrenimi rodoljubi ne bila velečastita in velike časti vredna duhovščina s poduki in razjasnili neumorno trgala mreže, ki so jih nastavljali nemčurji v vsakem kotu našemu ljudstvu, vjel bi se bil še marsikak naših na limanice.

Al v zavesti, da tudi duhoven je državlján, kateremu postava daje kakor vsacemu družemu vse pravice o volitvah, in da je celó duhovnu sveta dolžnost, ljudstvu svojemu učeniku v vsem biti, kar se tiče duševne in posvetne sreče ali nesreče njegove, ni se brigala za krivo misel knezoškofa svojega, po kateri naj bi se duhovni ne vtikali v volitvene zadeve! Prečastita duhovščina naša je odprla „Novice“ od leta 1867. in v klicu na takratni volitveni boj videla tudi podpis gosp. dr. Pogačarja, takrat stolnega dekana Ljubljanskega. Mislila si je, če veljá pregovor: „honores mutant mores“, naj veljá to samo njemu; al volitvena postava od leta 1861. še do danes vsem državljanom veljá. In če kak škof še ne vidi, da se duhovščina dandanes še le prav posebno mora vdeleževati volitev v deželne in državne zbore, ko je „kulturkampf“ dospel na vrhunec političnih vprašanj, se mora takemu škofu reči: „Ophelia, geh' in ein Nonnenkloster!“ Ali mar taki gospodje ne vedó, da je škofom po deželni postavi od leta 1861. celó virilni glas odločen v deželnem zboru, knezoškofom pa celó v državnem zboru? In kaj neki to pomeni družega, da tudi duhovščini gre beseda o političnih in verskih zadevah. Če je pa prečastiti gospod knezoškof Zlatoust z izrazom svojim: „naj se duhovščina ne vdeležuje volitev“, dementi dal stolnemu dekanu dr. Poga-

čarju, s tem nikakor ni vezana duhovščina od sebe vreči državljanske pravice, in to tem manj, ker gospod knezoškof Zlatoust prav to, kar na eni strani prepoveduje, na drugi strani sam ukazuje, namreč naj duhovščina pri volitvah dela na to, da gospod Kljun ne bode v okraji Kranjsko-Loškem za poslanca voljen, češ, če bi duhovščina pripomôgla k poslanstvu Kljunovemu, bi to veljalo za nezaupnico škofu. Al gospod Kljun je bil skor enoglasno voljen, le en kaplanček med duhovščino v bojznosti svoji ga ni volil. Česar je tedaj gospod knezoškof sam iskal, je — dobil.

Mnogovrstne novice.

* *Strašno vreme, kakoršnega stari ljudje ne pomnijo*, prihrulo je unidan iz Italije skoz Trst. Drevesa je lomilo in s korenino rovalo, okna in veternice s hiš metalo, na morji pri barkah debele verige trgalo, s streh opeko metalo, v Lloydovi ladjodelnici je prevrglo velik parnik, ki je bil na suhem v popravi, ako bi bilo še četrť ure trajalo, pokončalo bi bi o hiše in vse; neka hiša se je celó razpočila in morje je zrastlo za seženj visoko, da je po spodnjem delu mesta stalo. Iz Italije pa dobivamo še groznejša poročila, v Veroni je ustavilo železniški vlak, ki sta ga dva stroja vlekla proti Tirolom. Turšico je z njiv tako pometlo, kakor bi bila požeta, drevesa in trte, kar jih ni poruvalo, vse so na tleh. „Edinost“.

* *Koliko v Trstu in okolici davka plačujemo*, to kaže statistična tabela: Trst in okolica z 125.000 prebivalci plača na leto 6 milijonov in 567 tisoč 465 gold., toraj spada na vsakega prebivalca 52 gold. 54 krajc., pa naj še kedo reče, da premalo davka plačujemo.

* *Orožja deset železniških voz je prišlo iz Rusije* skoz Trst, gre na Grško. Tukajšnji 46. polk je dobil povelje, naj bode pripravljen k odhodu v Dalmacijo.

Naši dopisi.

Iz Rusije 2. jul. 7. — Ne davno sem poročal čitateljem „Novic“, da o Avstriji se tukaj malo govori. Avstrijska vlada, ali morda bolj prav rečeno, Beust-Tisza-Andrassy so odvezali Ruskemu časopisju jezik. Poslednja dva tedna razpravlja naše časopisje današnjo Avstrijsko politiko ter jo primerja z Avstrijskim postopanjem 1854. leta, vendar ne z razžaljivimi besedami, ampak mirno in objektivno, ne z ostrimi napadi, pa tudi ne z bojazljivimi prošnjami; v prepričanju pravednosti svojega dela naši časopisi želé za zdaj Avstrijo samo nakloniti v to, naj bi ona samo dobro pomislila, kaj je pristojno veliki vladi, katera želí varovati svojo čast. Naj prevodim čitateljem „Novic“ nekoliko odlomkov iz članka „Moskovskih Vedomosti“, v katerem se razbira politika Avstrije tako-le: „Nekokrat že smo govorili“ — pravijo „Moskovske Vedomosti“ — „o več kot dvomiselnem postopanju, katerega se drži Avstrija proti nam v današnji vojski. Angleško časopisje z radostjo kaže na to, da Avstrija se že močno, dasiravno le natihoma vdeležuje vojske s tem, da omejava in ovira delo Rusije. Resnično, fakta so prejasna in javna. Nedavno nam je celó „Politische Correspondenz“ pravila, da v Carigradu so se silno bali, da ne bi Ruska armada prestopila čez Srbijo v Turčijo, vendar Turčija se je zdaj že potolažila s tem, da Avstrija bode stopila Rusom na pot čez Srbijo. Tacega prepričanja Turčija ni mogla imeti brez razlogov. Prečudno je, da Avstro-magjarski politiki nas hoté preveriti, da takošno varstvo njihovih „inter-